

АНАЛІЗ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ МІНЕРАЛЬНОЇ ВОДИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі було розглянуто поняття бутильованої мінеральної води, визначено стандарти України на бутильовану мінеральну воду. Представлено техніко-економічні показники найбільш популярних мінеральних вод України.

Ключові слова: бутильована мінеральна вода, стандарт, питна вода, якість, показник.

Abstract:

In this paper, the concept of bottled mineral water was considered, the standards of Ukraine for bottled mineral water were defined. The technical and economic indexes of the most popular mineral waters of Ukraine are presented..

Keywords: bottled mineral water, standard, drinking water, quality, indicator.

Вступ

У щорічному посланні Генерального секретаря ЮНЕСКО до Всесвітнього дня води відзначено: «...історія свідчить, що дефіцит води завжди спонукав людину виявляти чималу винахідливість, підштовхував суспільство до пошуку шляхів подолання чи пом'якшення дефіциту водних ресурсів». Один із напрямків такого пошуку був сформований ще на початку XVIII століття та полягав у тому, що чисту джерельну питну воду почали розливати у пляшки (ємкості), а в 1700 році бутлі з такою водою вже можна було придбати у ряді міст Європи [1]. Серед перших документів, напрацьованих задля збереження якості води у тих її природних джерелах, що використовувались для фасування питної води, слід назвати Декрет французького уряду щодо необхідності декларування та захисту таких джерел води (1856 р.), основні положення якого стали базовими для Директив ради Європейського союзу та документів Комісії Кодекс Аліментаріус, напрацьованих для бутильованих питних вод, чинних сьогодні [2, 3].

Мета статті полягає в оцінюванні рівня конкурентоспроможності виробників мінеральних вод України.

Результати дослідження

Проблема безпеки та якості мінеральної води вітчизняного виробництва є надзвичайно важливою. Вона відноситься до числа соціально значущих, оскільки вода безпосередньо впливає на стан здоров'я громадян і визначає ступінь екологічної та епідеміологічної безпеки окремих міст і регіонів України [4]. Розгляду даного питання присвячені праці іноземних та вітчизняних науковців: Михальські Т. [5], Ліліє Ф. [5], Досін А. [5], Стрікаленко Т.В. [6], Шестопапов В.М [7], Коваленко Е.В. [8] та ін.

Якість бутильованої води повинен гарантувати її виробник. Проте поки що законодавчо бутильована вода не регламентована для споживача бутильованої води, питання яким параметрам повинна відповідати вода, щоб бути безпечною та корисною для організму людини, є дуже важливим [9].

Міжнародна асоціація виробників бутильованої води International Bottled Water Association (IBWA) дає таке визначення: «Вода вважається бутильованою, якщо вона відповідає державним стандартам, гігієнічним вимогам до води, поміщена в гігієнічний контейнер і продається для вживання людиною. При цьому бутильована вода не повинна містити підсолоджувачів або добавок штучного

походження. Ароматизатори, екстракти та есенції природного походження можуть бути добавлені до води в кількості, не перевищуючі одного вагового відсотка. Якщо вода містить більший відсоток домішок, то вона відноситься до безалкогольних напоїв» [10].

За загальним стандартом для бутильованих вод CODEX STAN 108-1981, Rev.1-1997 природні мінеральні води – це води, призначені для споживання людиною, які можуть містити природні або штучні мінеральні солі, вуглекислий газ природного походження або доданий; не повинні містити цукру, підсолоджувачів, ароматизаторів або інших харчових добавок [3].

Згідно з цим стандартом води бувають:

– встановленого місця походження. Це води, добуті з-під землі або взяті з поверхневих джерел, які відповідають таким вимогам стандарту:

а) походять з джерела, яке не протікає крізь системи централізованого водопостачання;

б) добуті з джерела з дотриманням заходів безпеки у санітарній зоні;

в) мають незмінний склад хімічних елементів і таку саму, як у джерелі, оригінальну мікробіологічну чистоту, від моменту добування до розливу у пляшки;

г) не обробляються жодним методом, крім дозволених цим стандартом (зменшення або повне видалення розчинених газів, і, як наслідок, зміна рН; насичення діоксидом вуглецю, і, як наслідок, зміна рН; зменшення або видалення нестійких компонентів за нормальних умов – температури і тиску; зниження або підвищення температури; мікробіологічне оброблення можливе лише для стабілізації мікробіологічної придатності для споживання людиною);

– оброблені води. Це води, які не відповідають вимогам до води встановленого місця походження, викладеним вище. Вони можуть походити з будь-якого типу джерела. Оброблені води можуть піддаватися будь-якому мікробіологічному очищенню і будь-яким обробкам, що змінюють оригінальні фізичні і хімічні характеристики з умовою, що внаслідок такого оброблення вода відповідатиме вимогам цього стандарту щодо хімічної, мікробіологічної і радіологічної безпеки для води, призначеної для розливання [9].

В Україні стандарти якості на мінеральну воду не відповідають європейським стандартам. Кількома нормативними документами, які практикуються в Україні, відзначаються стандарти на природну мінеральну воду та умови зберігання, оброблення та використання мінеральних вод. Такими стандартами на мінеральну воду є:

– ДСТУ 878:2006 «Води мінеральні питні. Технічні умови»;

– ДСТУ 42.10-02-96 «Води мінеральні лікувальні. Технічні умови».

За ДСТУ 878:2006 до мінеральних вод відносяться питні підземні природні води, до складу яких входять різні біологічно активні хімічні компоненти, насичені двоокисом вуглецю, розлиті в пляшки. Загальна мінералізація і вміст специфічних біологічно активних компонентів є головним критерієм віднесення води за цим документом до категорії мінеральної [11]. Отже, для визначення чи правильно вода віднесена до мінеральної води, наведемо техніко-економічні показники найбільш популярних мінеральних вод України, а саме мінеральної води «Миргородська», «Моршинська» та «Регіна» і порівняємо їх між собою у таблиці 1.1.

Зробивши аналіз техніко-економічних показників можна сказати, що мінеральні води «Миргородська», «Моршинська» та «Регіна» за своїми техніко-економічними показниками є мінеральними водами. В багатьох позиціях «Регіна» поступається своїм конкурентам «Миргородська» та «Моршинська». Це пов'язано з тим, що продукція ПрАТ «Регіна» має менші потужності порівняно з конкурентами та менші обсяги фінансування. Разом з тим, за якісними характеристиками усі види мінеральних вод є рівнозначними.

Найбільший вибір ємкості мінеральної води у «Моршинської», в «Регіни» та «Миргородської» вони однакові. Щодо хімічного складу то лідируючу позицію отримала «Регіна» так як у неї найкращі показники. «Регіна» та «Моршинська» отримують свою сировину із джерела і далі через труби постачають на завод. А «Миргородська» бере сировину з родовища. Усі три зразки мінеральної води нагородженні великою кількістю нагород. «Миргородська» та «Моршинська» знаходять в одній області (Львівська область) і належать до одного бренду (IDS Group), завдяки якому територія збуту охоплює всі 26 областей, навідмінну від мінеральної води «Регіна», яка поставляється лише до 8 областей. Усі три досліджувані продукції отримали міжнародні сертифікати ISO, чим доводять своїм споживачам про високу якість продукції.

Таблиця 1.1 - Техніко-економічні показники найбільш популярних мінеральних вод України

Параметри	«Регіна»	«Миргородська»	«Моршинська»
1	2	3	4
1.Найменування	мінеральна вода, газована	мінеральна вода, газована	мінеральна вода, газована
2.Виробник	ПрАТ «Регіна», смт Муровані Курилівці, Україна	ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», м. Миргород, Україна	ПрАТ «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар»», м.Моршин, Україна
3.Ємкість	(0,5 л; 1,0 л; 1,5 л)	(0,5 л, 1,0 л, 1,5 л)	(0,33 л, 0,5 л, 0,75л, 1,5 л)
4.Мінералізація	0,4 – 1 г/л	0,4 -3,2 г/л	0,1-0,4 г/л
5.Хімічний склад			
А) Катіони	Натрій та калій: < 100 Кальцій: < 150 Магній: < 50 Срібло: < 0,0003	Кальцій: 50-100 Магній: <30 Натрій + калій: 25-80	Натрій + калій:<70 Кальцій: 5-80 Магній: <50
Б)Аніони	Гідрокарбонати: < 200 – 600 Хлориди: < 50 Сульфати: < 50	Гідрокарбонати: <350 - 500 Сульфати:<50 Хлориди: <50	Гідрокарбонати: <30- 200 Сульфати:<100 Хлориди: <60
6.Бренд	-	Бренд «Миргородська» належить компанії <u>IDS</u> <u>Group</u>	Бренд «Моршинська» належить компанії <u>IDS</u> <u>Group</u>
7.Видобування	Джерело	Родовище	Джерело
8.Нагороди	Велика кількість	Велика кількість	Велика кількість
9.Мережа поставок	8 областей	26 областей	26 областей
10.Наявність сертифікату міжнародного стандарту (ISO)	+	+	+
11.Присутність лікувальних властивостей	+	+	+
12.Потужність підприємства	29 млн. пляшок/рік	160 млн. пляшок/рік	285 млн. пляшок/рік
13.Термін зберігання	1 рік	1 рік	1 рік
14.Упаковка	по 6 пляшок під термоусадочною плівкою	по 6 пляшок під термоусадочною плівкою	по 6 пляшок під термоусадочною плівкою
15.Бутилка	ПЕТ-бутилка, скло	ПЕТ-бутилка	ПЕТ-бутилка, скло
16.Вміст ГМО	Не містить ГМО	Не містить ГМО	Не містить ГМО
17.ОПТ	+	+	+
18.Вроздріб	+	+	+
19.Смак	Приємна на смак	Приємна на смак	Приємна на смак
20.Ефективність реклами	Дуже низька	Відмінна	Відмінна
21.Середня вартість пляшки 0,5л сильногазована 1,5л сильногазована	7,40 грн 11,50 грн	7,90 грн 11,90 грн	8,55 грн 13 грн

Найменшим підприємством є «Регіна», потужність якого становить 29 млн. пляшок/рік, другим за розміром серед 3 підприємств став «Миргородський завод мінеральних вод», потужності якого відповідно 160 млн. пляшок/рік, і лідером став «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар», який на рік випускає близько 285млн пляшок.

Термін зберігання та упаковка збігаються на всіх трьох підприємства і складають 1 рік та 6 пляшок відповідно.

ПрАТ «Регіна» та ПрАТ « Моршинський» випускають мінеральну воду у ПЕТ-пляшках та скляних, а ПрАТ «Миргородський» випускає лише у ПЕТ-пляшка, чим програє конкурентам.

Середня вартість пляшки 0,5л і 1,5л сильногазованої води «Моршинської» коштує найбільше 8,55грн. та 13 грн., найменше коштує «Регіна» 7,40 грн. і 11,50 грн., середину зайняла «Миргородська» 7,90 грн., і 11,90 грн. за пляшку.

Усі три мінеральні води не містять ГМО. Продаж здійснюється як в роздріб так і опт. Вся продукція приємна на смак та не містить стороннього запаху.

В Україні не було виявлено незалежних рейтингів брендів, але мінеральна вода популярна. Тут знаходиться безліч заводів в курортних зонах, що дає можливість українцям вільно пити курортні води купуючи їх в звичайних магазинах.

Висновки

Отже, дослідження, яке було проведено засвідчило, що забезпечення населення якісною бутильованою мінеральною водою для нашої країни і визначення стандартів для неї, є однією з головних проблем, розв'язання якої необхідне для збереження здоров'я, поліпшення умов життєдіяльності населення. Для вирішення цієї проблеми необхідне проведення заходів, які передусім полягатимуть у підвищенні вимог і створенні надійніших стандартів до якості питної бутильованої води шляхом регулярного моніторингу техніко-економічних показників мінеральних бутильованих вод і відповідності їх віднесення до мінеральних. Також було проведено оцінювання рівня конкурентоспроможності виробників мінеральних вод України, і визначено, що досліджувані мінеральні води відповідають існуючим стандартам мінеральних вод України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Technology of Bottled Water. /2-nd ed. By D.Senior and N.Dege – Oxford: Blackwell Publ. Ltd, 2005. – 450р
2. Директива Совета Европейского Союза 98/83/ЕС от 3 ноября 1998г по качеству воды, предназначенной для потребления человеком. – М.:Протектор, 1999. – 54с.
3. Общий стандарт для бутилированных/упакованных питьевых вод (отличных от минеральных вод). CODEX STAN 227-2001./ В кн. Е.Т. Зуев, Г.С. Фомин. Питьевая и минеральная вода. Требования мировых и европейских стандартов к качеству и безопасности. – М.: Протектор, 2003. – С. 9-15.
4. Збалансованість мінерального складу питних вод як чинник впливу на здоров'я населення міських агломерацій Північно-Західного Причорномор'я / Т. А. Сафранов, Н. В. Грабко, А. А. Поліщук, Г. Г. Трохименко // Вісн. Одес. держ. екол. унів. – 2016. – № 20. – С. 5–17.
5. Михальські Торстен, Ліліє Франк, Досін Анжеліка «Управління якістю у харчовій промисловості із врахуванням Європейського харчового кодексу і міжнародно визнаних стандартів: Довідник. – Львів: ПАІС, 2006.-336с
6. Стрикаленко Т.В. Актуальные риски в регламентации качества питьевой воды / Т.В. Стрикаленко // Актуальні проблеми транспортної медицини. – 2010. – №.4. – С. 30-36
7. Шестопалов В.М. Новая классификация минеральных вод в Украине / Шестопалов В.М., Овчинникова Н. Б. // Природніліки. – 2003. – №11.
8. Стрикаленко Т.В. О проблеме качества управления качеством производства бутилированных питьевых вод / Т.В. Стрикаленко, Е.В. Коваленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bottledwater.org.ua/node/34>
9. Обіюхов Н. В. Правові аспекти використання природних мінеральних вод в Україні / Н. В. Обіюхов // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право Збірник наукових праць. – 2011. – №2. – С. 25-27.

10. International Bottled Water Association. [Електронний ресурс]. –Режим доступу : // <http://www.bottledwater.org/>.

11. Національний класифікатор України. Виробництво безалкогольних напоїв [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://kved2010.com/?code=C11.07>.

Заремба Оксана Володимирівна – студентка групи МОф-156, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. Електронна адреса : mof15zaremba@gmail.com

Науковий керівник : **Єпіфанова Ірина Юріївна** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Oksana Zaremba – student , faculty of management and informational security, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.

Supervisor: **Iryna Yu. Yepifanova** – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia